

Анастасія Юрїївна Гончаренко – студентка III курсу
Сумської філії Харківського національного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник: Марина Олександрівна Колесник – старший
викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ

НАПРЯМИ БОРОТЬБИ З КОНТРАБАНДОЮ В УКРАЇНІ

Сучасні ринкові умови господарювання в Україні характеризуються значним розширенням зовнішньоекономічних відносин, що призвело не лише до економічного розвитку, а й до негативних наслідків, зокрема, контрабанди, якою згідно зі ст. 201 КК України є переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації [1].

Масштабна боротьба з контрабандою розпочалася ще з 2017 році. До бюджету було додатково зібрано 79 млрд. грн. Уряд ініціював законодавчі зміни, якими були перекриті окремі схеми контрабанди. Так, було ухвалено закон, який перекриває «сірий» імпорту з використанням жителів прикордонних сіл. Імпортований товар розвантажувався поблизу кордону, а потім розподілявся між фізичними особами і далі перевозився через кордон нібито для власних потреб, а відтак – без сплати податків. У 2017 році було запроваджено блокування ризикових податкових накладних, що суттєво послабило можливості легалізації контрабанди та використання схем.

Боротьба продовжилася і у 2018 році: запущені підрозділи портового контролю в Одесі та Борисполі, створені в рамках Глобальної програми ООН по контролю за контейнерними перевезеннями; українські митники отримали доступ до міжнародних баз даних, що дає можливість відбирати ризикові переміщення товарів у контейнерах, узагальнювати інформацію та реагувати на неї; виявляються та припиняються спроби незаконного ввезення автомобілів преміум-класу, які переміщувались з документами, що містили неправдиві відомості (занижену в рази митну вартість).

Кабінет Міністрів України спільно з Міністерством внутрішніх справ, Генеральною прокуратурою, Національним антикорупційним бюро України, Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою, Державною фіскальною службою, Службою безпеки України напрацювали план дій, направлений на ефективну боротьбу з

контрабандою та тіньовими схемами на митниці. Програма отримала назву «Україна без контрабанди». Коментуючи напрацьовані рішення, Прем'єр-міністр України відзначав, що весь силовий блок засвідчив «повну готовність і рішучість боротьби з контрабандою», адже існування такого ганебного явища впливає на розвиток економіки, руйнує промисловість.

За оцінками експертів, явище контрабанди та «сірого» імпорту, яке сьогодні має місце на кордоні України, є одним з найбільших репутаційних ризиків і викликів для України. За різними підрахунками, обсяг тіньових оборотів у деяких секторах економіки сягає 60-80%, а в абсолютних цифрах – 70-100 млрд. грн. Це гроші, які проходять повз державний бюджет, і це ті втрати, які несе Україна як держава.

Декриміналізація «товарної» контрабанди в Україні не є ефективною, саме тому постає питання знову криміналізувати цей вид злочину. Проект «Україна без контрабанди» допоможе:

- вийти на організаторів: під адміністративні покарання наразі підпадають номінальні власники або експедитори того єдиного вантажу, який вилучено. У разі встановлення кримінальної відповідальності організатори, вигодонабувачі ризикуватимуть втратити не лише гроші, а й свободу;

- встановлення кримінальної відповідальності дасть змогу застосувати засоби оперативно-розшукової діяльності (арешти, прослуховування тощо), бо це насправді форма організованої злочинності з розподіленими ролями, багато співучасників і організаторів діють за кордоном [2].

Боротьба з контрабандою не припиниться із закінченням терміну експерименту – принципи боротьби з контрабандою будуть удосконалюватися і втілюватися в роботу контролюючих органів. Дійсно, запроваджені раніше для боротьби з контрабандою так звані «чорні сотні» показали свою неефективність, оскільки працювали за принципом делегування співробітників. Зараз вже правоохоронні органи залучаються напряму, із залученням всіх профільних керівників.

Прогнозується, що проект допоможе побороти такі явища як:

- 1) оформлення вантажних транспортних засобів, в яких перевозиться товар, як порожніх;
- 2) розподіл товарних партій на фізичних осіб за встановленою нормою під час ввезення на територію України;
- 3) перевірка ризикових товарів на внутрішніх митницях, а не на кордоні (перевантаження товару);
- 4) схема так званого «пересорту» та зниження митної вартості: імпортери вносять до товаросупровідних документів неправдиві відомості щодо ціни, походження, торгової марки та кількості товарів (наприклад, товари з «високим» податковим навантаженням вказуються у малій кількості);
- 5) необґрунтоване використання 6-го (резервного) методу визначення митної вартості товарів, коли

декларанти приховують фактичну вартість імпортованого товару, що дає змогу мінімізувати податкові та митні платежі; 6) спеціальне заниження митної вартості товарів; 7) використання офшорних компаній для подальшого повернення конфіскованого товару за рішенням суду; 8) зменшення кількісних показників імпортованого пального; ввезення заборонених та дешевших марок пального під видом «євро-4» та інші зловживання по пальному; 9) контрабанда пального в портах при вивантаженні та завантаженні суден; 10) ввезення автотранспорту в Україну із заниженням митної вартості, ввезення формально розуккомплектованих транспортних засобів [3].

Отже, програма «Україна без контрабанди» покликана зупинити нелегальні товарні потоки в країну, захистити вітчизняних виробників від недобросовісної конкуренції і забезпечити мільярдні додаткові надходження для бюджету.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III: [набрав чинності 1 вересня 2001 року]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Україна без контрабанди [Електронний ресурс] / Департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України. – Україна: Урядовий портал, 2018. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/ukrayina-bez-kontrabandi-ce-ne-razova-akciya-tisk-na-shemshikiv-zmenschuvatisya-ne-bude-volodimir-grojsman>.
3. Програма уряду «Україна без контрабанди» у питаннях та відповідях [Електронний ресурс] / – Електрон. текст. дан. – Україна, 2018. – Режим доступу: <https://kharkivoda.gov.ua/news/93599>.

Анастасія Олександрівна Закутайло – студентка III курсу
Сумської філії Харківського національного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник: **Марина Олександрівна Колесник** – старший
викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Свобода людини є однією з головних цінностей сучасного цивілізованого суспільства, а забезпечення недоторканності свободи особи – однією з головних функцій держави, що визначає актуальність обраної теми. Торгівля людьми на сьогодні досягла грандіозних масштабів, що змушує говорити про неї як про глобальну проблему XXI ст. і заслуговує особливої уваги.